

Aşağıdaki metni okuyunuz.

Benim üniversite sınavım, aslında bizim evin sınavıydı. Yakın akraba, konu komşu, arkadaş, öğretmen hatta mahal-
lenin muhtarı bile benimle birlikte girdi bu sınava. Bu gücü, inancı ve sorumluluğu sınav sırasında inanın hissettim.
Bu arada benim adım Çağatay, bu hikâyenin sonuncu başkahramanıyım. Kreşe başladığım günden beri fark edilen
zekâmın kurbanıyım. Bütün üstüme titreme nedenlerini böyle açıklıyorlar.

Anneannem, babaannem öğretmen; dedelerim subay emeklisi. Bunlar yetmiyormuş gibi annem ve babam doktor.
Yani sizin anlayacağınız yakın çevrede başarısız sınav örneği çıkmamış. Okul müdürünün en çok bana güvendiği
yetmiyormuş gibi servis şoförü de bana nasıl güvendiğini anlattı.

Girdim, çıktım; iki gün üçer saat. Hiç zor gelmedi.

Ana sınıfından bu yana hep bu sınav için yaşamıştım, desem abartmış olmam. Şimdi ne mi yapıyorum? Sınavın nasıl
geçtiğini anlatıyorum, meraklılara. Sonra ne yaparım, bilmiyorum. Sanırım üç bölümden tercih yaparım: tıp, askerlik,
öğretmenlik.

1. Metne göre akrabaları Çağatay'ın üniversite tercihlerini nasıl etkilemiştir? Gerekçesini yazınız.

Aşağıdaki metni okuyunuz.

Akdeniz'in esatir yuvası nihayetsiz ufuklarına bakan küçük tepe minimini bir çiçek ormanı gibiydi. İnce, uzun dallı badem ağaçlarının alaca gölgeleri sahile inen keçi yoluna düşüyor, ilkbaharın tatlı rüzgârıyla sarhoş olan martılar cılgın naralarla havayı çınlatıyorlardı. Badem bahçesinin yanı geniş bir bağdı. Beyaz taşlardan yapılmış kısa bir duvarın ötesindeki zeytinlik, ta vadiye kadar iniyordu. Bağın ortasındaki viran kulübenin kapısız methalinden bir ihtiyar çıktı. Saçı, sakalı bembeyazdı. Kamburunu düzeltmek istiyormuş gibi gerindi. Elleri, ayakları titriyordu. Gök kadar boş, gök kadar sakın duran denize baktı, baktı. "Hayırdır inşallah!" dedi. (...)

Fakat işte eskiden beri gördüğü rüyaları yine görmeye başlamıştı. Kırk senelik bir rüya... Türklerin, Türk gemilerinin gelişi... Gözlerini kadit elleriyle iyice ovdu. Denizin gökle birleştiği yere yine baktı. Evet, mutlaka geleceklerdi. Buna o kadar emindi ki... "Kırk sene görülen bir rüya yalan olmaz!" diyordu. Kulübe duvarının dibine uzandı. Yavaş yavaş gözlerini kapadı. İlkbahar bir ümit tufanı gibi her tarafı parlatıyordu.

Ömer Seyfettin, *Seçilmiş Hikâyeler*, Forsa

2. Bu metinde millî, manevi ve evrensel değerler nasıl yansıtılmıştır? Açıklayınız.

Aşağıdaki metni okuyunuz.

Çoban ve kaval gibi, kavak ve akasya da yukarı bozkırın şiiri idi: Şimdi, muz, portakal, limon ve zeytin pişiren güneş ve su cennetine doğru iniyoruz. Çubuk Boğazı otomobil yolunu 800 metre birden düşürdükten sonra, büyük sahil ovasına çıktık. Bu ova, iki tarasa hâlinindedir. Antalya ilk tarasanın ucundan görünür.

Moda sahilini biraz daha yükselterek alabildiğinize genişletin ve derinletin: Ovanın ilk katı budur. Sonra bu katı gene her taraftan yükselterek geniş ve derin, Toroslara dayayınız. Üst tarasa budur.

Dağlardan inen sular, üst ovada bataklıklar yapıp, düden denilen yer yarıklarında kaybolurlar ve alt ovada tekrar çıkıp Antalya bahçelerine dağıldıktan sonra, sahilde sayısız düşer sularla denize dökülürler.

Falih Rıfkı Atay, *Bizim Akdeniz*

3. Bu metnin türünü göz önünde bulundurarak yazarın metni yazma amacını açıklayınız.

Aşağıdaki metinleri okuyunuz.

I. Metin

Tuna Nehri bilindiği gibi şehri Buda ve Peşte diye ikiye bölüyor. İki yaka birbirine Arpad, Margit Szechenyi, Srabad-sag Ptofi köprüleri ile bağlı. Bu eski köprülere son yıllarda çok modern bir yenisi eklenmiş: Elisabeth Köprüsü. Buda-peşteliler küçük çapta bir San Francisco köprüsünü andıran bu asma köprü ile pek övünüyorlar. Peşte'nin en ferah en şiiirli yanı elbette Tuna kıyıları. Bu kıyılarda güzel bulvar kahveleri var. Nehire inen basamak basamak merdivenlerde gene ihtiyar çiftler güneşin batışını seyrediyorlar. Nehirde sefer yapan küçük gemilerin güverteleri bembeyaz örtülü masaları ile gezici bir restoran hâlinde.

Haldun Taner, *Düşsem Yollara Yollara*

II. Metin

Beş kişiydiler, insanı her zaman şaşkına çeviren o büyü, rastlantı, çoğu akşamlar onları Eminönü'nde, Köprü ayağının Haliç'e bakan boşluğunda buluşturur ve onlar dolmuş kayığıyla karşıya, Galata'ya geçerlerdi. Belki de gün boyunca harcadıkları paradan, yalnız, kayıkçıya verdikleri bu altmış paraya acımazlardı. Haftanın üç dört akşamı –kimi günler bir kişi eksiğiyle de olsa– rastlantının o nerden, nasıl estiği belli olmayan rüzgârıyla dolmuş iskelesinin önünde bir araya gelmeleri önceleri onları şaşırtmıştı. Şaşırmaksa ne güzel şeydi. Ne yazık ki bu duyguları çok sürmemiş, coşkunun uçan tadı yerini, bu kez, alışkanlığın dingin tadına bırakmıştı.

Sabahattin Kudret Aksal, *Gazoz Ağacı*

4. Bu metinleri dil ve anlatım özellikleri açısından karşılaştırarak metinlerin farklılıklarına dair iki özellik yazınız.

Aşağıdaki metni okuyunuz.

Çoban ve kaval gibi, kavak ve akasya da yukarı bozkırın şiiiri idi: Şimdi, muz, portakal, limon ve zeytin pişiren güneş ve su cennetine doğru iniyoruz. Çubuk Boğazı otomobil yolunu 800 metre birden düşürdükten sonra, büyük sahil ovasına çıktık. Bu ova, iki tarasa hâlinedir. Antalya ilk tarasanın ucundan görünür.

Moda sahilini biraz daha yükselterek alabildiğimize genişletiniz ve derinletiniz: Ovanın ilk katı budur. Sonra bu katı gene her taraftan yükselterek geniş ve derin, Toroslara dayayınız. Üst tarasa budur.

Dağlardan inen sular, üst ovada bataklıklar yapıp, düden denilen yer yarıklarında kaybolurlar ve alt ovada tekrar çıkıp Antalya bahçelerine dağıldıktan sonra, sahilde sayısız düşer sularla denize dökülürler.

Falih Rıfkı Atay, *Bizim Akdeniz*

5. Yazarın "Çoban ve kaval gibi, kavak ve akasya da yukarı bozkırın şiiiri idi." ifadesi bağlamında metindeki betimleyici anlatım ile şiiirsellik arasındaki ilişkiyi açıklayınız.

Aşağıdaki metni okuyunuz.

Balçık, Varna'ya kara yolundan 40 kilometre mesafede şirin, temiz yüzlü bir sahil kasabasıydı. Yıllarca önce Rumen aristokrasisinin, Bükreş'ten her hafta sonu dinlenmek için gittiği Balçık'ta hâlâ pek çok Türk yaşıyordu...

Trakya Türkleri tarafından kurulan ve ilk adı "Diyonosopl" olan kasabaya Balçık adını Osmanlılar vermiş ve orada okullar, camiler, hamamlar yaptırmışlardı. Evliya Çelebi'nin ziyareti sırasında kasabada 500 ev, 5 mahalle ve 150 dükkân ile 5-6 kadar cami vardı. Sokollu Mehmet Paşa'nın karısı Esmehan Sultan oraya bir hamam yaptırmıştı. Şimdi olduğu gibi, o zaman da Balçık'ın balı pek meşhurdur...

Denize bakan tepelerinde beyaz kayalıkların bulunmasından dolayı "Beyaz Kasaba" denilen Karadeniz'in bu nispeten sakin köşesinde bir hayli Rum da vardı.

Yılmaz Çetiner, *Şu Bizim Rumeli*

6. Bu metinde yazarın üslup seçiminde metnin türü nasıl etkili olmuştur? Açıklayınız.

ULUDAĞ SOKAK SATICILARI

Girin satıcılar evimin bülbülleri
 Girin girin aydınlık bahçemden içeri
 Üzüm satın armut satın nar satın bize
 Dağlar görünürken kapıda ardınızdan
 İndirin tüy gibi küfeyi sırtınızdan
 Bir elmada bir mevsim dolsun evimize

Ya sen ey karınca taciri gazeteci
 Ağzının içinde bir sap ebegümeci
 Kaşlarında macera gözlerinde oyun
 Şeytan gibi kaçan yollu bisikletinle
 Getir o eski sevincini çocukluğun

Akşamla bacada mavileşince duman
 Biten türkü gibi uzaklaşın kapımdan
 Kayın ağır ağır gündüzden geceye
 Ey İstanbul ağzıyla mal satan simitçi
 Çocukları eşeğine bindiren sütçü
 Halil İbrahim bereketi kesenize

Oktay Rifat HOROZCU

(Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

7. *Uludağ Sokak Satıcıları* şiirinde anlatılan geleneksel alışveriş kültürünün sıcaklığının günümüzde AVM'ler ve internet alışverişi ile kayboluşunu anlatan yönergeye uygun bir paragraf yazınız.

YÖNERGE

1. Yazınızı betimleme, karşılaştırma ve tanımlamadan yararlanarak 50-100 kelime arasında yazınız.
2. Yazım ve noktalama kurallarına uyunuz.
3. “çarşı, selam, tezgâh, ekran, kalabalık, indirim, sanal, yalnızlık, AVM, kargo” anahtar kelimelerini kullanınız.

SORU NO	ÖĞRENME ÇIKTISI	BECERİLER
1	TDE2.2. Anlam oluşturabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma Becerisi
2	TDE2.2. Anlam oluşturabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma Becerisi
3	TDE2.2. Anlam oluşturabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma Becerisi
4	TDE2.2. Anlam oluşturabilme	KB2.7. Karşılaştırma Becerisi
5	TDE2.3. Çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme Becerisi
6	TDE2.3. Çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme Becerisi
7	TDE4.3. Kural uygulayabilme	KB2.14. Yorumlama Becerisi KB2.20. Sentezleme Becerisi

PUANLAMA TABLOSU							
1	2	3	4	5	6	7	TOPLAM
15	15	10	15	15	10	20	100

ÇÖZÜMLER

1. **Doğru Cevap:** Akrabaları Çağatay'ın üniversite tercihlerini olumsuz etkilemiştir. Aile büyüklerinin Çağatay'ı kendi mesleklerine yönlendirdiğini belirten, Çağatay'ın tıp, askerlik ve öğretmenlik dışında bir tercih yapamamasını gerekçe olarak gösteren cevaplar doğru kabul edilecektir.

2. **Doğru Cevap:**

- Millî Değerler: Vatan ve millet sevgisi ifadelerini içeren cümleler doğru kabul edilecektir.
- Manevi Değerler: Sabır ve inanç ifadelerini içeren cümleler doğru kabul edilecektir.
- Evrensel Değerler: Umut ifadesini içeren cümleler doğru kabul edilecektir.

Yanlış Cevap: Millî, manevî, evrensel değerler ile ilgili yapılan tespitler ilgisiz ve belirsizse yanlış kabul edilecektir.

3. **Doğru Cevap:** Bir yeri tarihî, coğrafi ve kültürel özellikleriyle tanıtmak; anlatılanlarla okurda bu yerleri gezip görme isteği uyandırma gibi amaçları ifade eden cevaplar doğru kabul edilecektir.

Yanlış Cevap: Metnin yazılma amacıyla ilgili ifadeleri içermeyen cevaplar yanlış kabul edilecektir.

4. **Doğru Cevap:** Birinci metinde açıklayıcı ve betimleyici anlatım kullanılırken ikinci metinde öyküleyici ve betimleyici anlatım kullanılmıştır.

Yazar, ilk metinde mekânın atmosferini genellikle nesnel ifadelerle anlatırken ikinci metinde kahramanların iç dünyaları öznel ifadelerle aktarılmıştır.

İlk metinde sözcükler genellikle gerçek anlamlarında kullanılırken ikinci metinde yan ve mecaz anlamlarda kullanılmıştır.

İlk metinde açık ve anlaşılır bir anlatım kullanılmışken ikinci metinde sanatlı bir söyleyiş benimsenmiştir.

Birinci metinde kısa cümleler kullanılmışken ikinci metinde uzun cümleler tercih edilmiştir.

Yanlış Cevap: Metinleri dil ve anlatım yönünden karşılaştırmayan cevaplar yanlış kabul edilecektir.

5. **Doğru Cevap:** Yazarın ifadesi, doğa unsurlarını yalnızca betimlemekle kalmayıp onlara duygusal ve sanatsal bir anlam yüklediğini göstermektedir. Çoban ve kaval nasıl bozkırın bir parçasıysa kavak ve akasya da bu doğal atmosferin şiirsel bir yansımasıdır. Betimleyici anlatım, doğaya estetik bir boyut kazandırarak şiirsellikte bütünleşmektedir gibi ifadeleri içeren cümleler doğru kabul edilecektir.

Yanlış Cevap: Metindeki doğa tasvirleri, yalnızca fiziksel betimleme değil aynı zamanda sanatsal bir anlam taşıyor gibi ifadeler içermeyen cümleler yanlış kabul edilecektir.

6. **Doğru Cevap:** Gezi yazısı gözleme dayalı bir tür olduğu için yazar mekânı betimleyici bir anlatımla aktarmıştır. Gözlemlerini desteklemek için nesnel bilgilere yer vermiştir. Açıklayıcı bir anlatımla mekânın tarihine ve kültürüne dair bilgiler vermiştir.

Yanlış Cevap: Metnin tür özelliklerinin yazarın üslubuna etkisini belirtmeyen cevaplar yanlış kabul edilecektir.

7. **Doğru Cevap:** Yönergede belirtilen her maddeye uyulması doğru cevap olarak değerlendirilecektir.

1. Yazınızı betimleme, karşılaştırma ve tanımlamadan yararlanarak 50-100 kelime arasında yazınız. (5 puan)
2. Yazım ve noktalama kurallarına uyunuz. (5 puan)
3. “çarşı, selam, tezgâh, ekran, kalabalık, indirim, sanal, yalnızlık, AVM, kargo” anahtar kelimelerini kullanınız. (10 puan)

Örnek Doğru Cevap: Geleneksel çarşılarda yankılanan satıcıların sıcak selamları, pazarlık sesleri ve tezgâhlardan yükselen taze meyve kokuları artık yerini soğuk ekran ışıklarına bıraktı. Eskiden, kalabalık sokaklarda dolaşırken duyduğumuz indirim çağrıları şimdi sessizce tıklanan sanal düğmelere dönüştü. İnsanlar, yüz yüze pazarlık etmenin heyecanını unutup yalnızlık içinde dijital vitrinlere bakıyor. AVM'lerin yapay ışıkları, eski çarşıların sıcaklığını bastırırken dokunarak seçilen ürünlerin yerini, kargo poşetlerinden çıkan ruhsuz nesneler aldı. Artık alışveriş bir dost sohbeti değil, soğuk bir ekrana yapılan mekanik bir dokunuş sadece.

Yanlış Cevap: Yönergede yer alan maddelerden herhangi ikisine uymayan ve ilgisiz cevaplar yanlış cevap kabul edilecektir.

9. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ
2. DÖNEM 1. ORTAK YAZILIYA YÖNELİK SORU ÖRNEKLERİ

2. dönem konu soru dağılım tablolarına ulaşmak için karekodu okutunuz.

Soru çözümlerine ulaşmak için karekodu okutunuz.

Not: Soru örneklerine ait öğrenme çıktıları, öğretmenlerimizin öğrenme çıktısı ve soruları eşleştirmesi için verilmiş; bilgilendirme amaçlıdır. Yapılacak olan yazılı sınavlarda bu öğrenme çıktılarına sınav kâğıtlarında yer verilmeyecektir.

1. SINAV

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9

Öğrenme Çıktısı: TDE2.2. Anlam Oluşturabilme

1. Aşağıda Mustafa Kutlu'nun *Biz Büyürken Küçülen* adlı hikâyesinden bir parça verilmiştir.

Mesafeler azaldı, uzaklar yakın edildi, hız duygusu hayatımızın ritmini altüst etti. Gerine gerine “Dünya küçüldü artık.”, “Herkesin her şeyden haberi var.” diyoruz. Dünyanın küçüldüğü doğrudur. Dükkânların, apartmanların büyüdüğü de doğrudur. Belki artık şu fotoğraftaki Buğday Meydanı da kaldırılmış, yerine bilmem kaç katlı bir “iş merkezi” yapılmıştır. Biz büyüdüğümüz için dünya küçülmüyor. Dünya büyüdüğüne ufkumuz daralıyor. Dünyayı küçültürken kendimizi de küçültüyoruz. Gökdelenler, nükleer başlıklar büyüdüğüne biz köşemizde büzülüyoruz. Eşya ile, dünya ile var olan irtibatımız; âlemin ritmi ile olan bağlantımız zedeleniyor.

Bu parçada geçen "dünya küçüldü" ifadesiyle anlatılmak isteneni açıklayınız.

Öğrenme Çıktısı: TDE2.3. Çözümleyebilme

2. Aşağıda Sabahattin Ali'nin *Kamyon* adlı hikâyesinden bir parça verilmiştir.

Yolculuğun ikinci günü akşamına doğru genç köylü olduğu yerde rahat oturamamaya başladı. Yola çıkılırdan beri açtı. Köyden yanına aldığı azıcık yufkayı daha biner binmez yemişti. Yanı başında kuru ve siyah bir ekmeği ağır ağır geveleyen köylülere yutkunarak bakıyor, sanki başı dönüyormuş gibi gözlerini kapayarak kafasını kamyonun sarsılan tahtalarına dayıyordu. Sonra birdenbire irkiliyor, yerinden azıcık doğrularak öne, şoföre doğru bakıyor; tekrar sıkıştığı yere büzülüyordu. İçinde, otomobil ilerledikçe büyüyen bir korku ona ara sıra açlığını unutturuyor yahut açlıkla karışarak onu sersemletiyordu.

Bu parçadaki genç yolcunun ruhsal durumu hakkındaki bir çıkarımınızı parçadan gerekçelendirerek yazınız.

Öğrenme Çıktısı: TDE4.3. Kural Uygulayabilme

3. Bir hatıranızı anlatım biçimi ve düşüncayı geliştirme yollarından yararlanarak yazınız.

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
2024-2025 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
II. DÖNEM I. YAZILI MAZERET SINAVI (ÜLKE GENELİ ORTAK)
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
9. SINIF

**ÖĞLE
OTURUMU**

Adı ve Soyadı :
Sınıfı / Şubesi :
Öğrenci Numarası :

Aldığı Puan

ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE!

1. Bu soru kitapçığında 7 soru bulunmaktadır ve sınav süresi 40 dakikadır.
2. Cevaplarınızı, soruların altında boş bırakılan yerlere yazınız.
3. Sınav 100 tam puan üzerinden değerlendirilecektir. 1 ve 6. sorular 12 puan; 2, 3, 4 ve 5. sorular 14 puan; 7. soru 20 puan değerindedir.

1. Gittikçe donuklaşan bir âlemin dışında
Bir rüyaya dalarız solgun mum ışığında.
Nineler bu ışıktaki ördü dantellerini,
Saçlarının bu ışık öptü ak tellerini.

**Bu şiirin yapı unsurlarını (ölçü, nazım birimi, redif, kafiye türü ve düzeni) belirleyerek yazınız.
(12 puan)**

Öğrencilerden, şiirin yapı unsurlarını (ölçü, nazım birimi, redif, kafiye türü ve düzeni) belirleyerek yazmalarını beklenmektedir.

Cevap:

Ölçü: 14'ü hece ölçüsü

Nazım birimi: Dörtlük

Kafiye düzeni: "a-a-b-b" / Düz uyak

Redif/Kafiye türü: 1 ve 2. dizelerde "-ında" sesleri rediftir, kafiye yoktur.

3. ve 4. dizelerde "-lerini" sesleri redif, "-tel" sesleri zengin kafiyedir.

2. Bourbon (Börbın) Dukası Roma'yı aldığı sırada, Saint Pierre semtini bekleyen bir nöbetçi subay, ilk hücum borularını duyar duymaz öyle bir korkuya kapılmış ki elinde bayrak, şehrin içine doğru gittiğini sanarak düşmana doğru koşmuş. Romalılar, Annibal'a karşı Sempronius komutasında ilk meydan savaşını kaybettikleri sırada, on bin kişilik bir piyade tümeni korkudan kaçacak delik ararken düşmanın en güçlü kanadının üstüne şaşkınca yürümüş ve görülmedik bir gayretle çemberi yarmışlardır. Kartaca'da da bir gün, bağırsıp çağrışmalar gökleri tutmuş, bir baskın varmış gibi millet korkudan sokaklara dökülmüş, düşmana saldırır gibi birbirlerini yaralamış, öldürmüşler.

Bu metinden hareketle “korkunun insan üzerindeki etkileri” ile ilgili çıkarımlarınızı yazınız. (14 puan)

Öğrencilerden, metinden hareketle “korkunun insan üzerindeki etkileri” ile ilgili çıkarımlarını yazmaları beklenmektedir.

Cevap:

Korku, insanın mantıklı hareket etmesini engeller. / Korku, insanın aklını başından alır.
Korku, insanda paniğe yol açabilir.
İnsan korkudan gücünün yetebileceği şeyleri bile yapmaktan çekinebilir.
Korku bir anda bir topluluğu etkileyebilir.

3. **1. Metin**

Tarih 1911. Ben o zamana kadar Yahya Kemal adını işitmiş bile değildim. Bir gün Beyoğlu'nda birkaç arkadaşıyla birlikte karşı yönden gelen dostum Kıbrıslı Şevket ile karşılaştım ve Şevket bana yanındakiler arasında kim olduğunu bilmediğim tıknazca bir genç adamı yarı şaka yarı ciddi şu sözlerle tanıttı:

— Öp elini büyük üstadımızın!

Baktım, karşımdaki adamın edebiyatla herhangi bir ilgisi olabileceğine ihtimal veremedim. Gülerек elini sıktıktan sonra uzaklaşıp gittim. Lakin sonraki günlerde, bir diğer dostum Şefik Esat'ın evine gittiğim zaman öğrenecektim ki on yıldır Paris'te yaşayan Yahya Kemal adında bir şair son günlerde memlekete dönmüş ve bu evde konuk olarak bulunuyormuş. Paris'ten yeni geldiği söylenen bu kimse, Kıbrıslı Şevket'in bana tanıttığı "büyük edebiyat üstadı" olmalıydı.

2. Metin

Eğridir Gölü, Davraz Dağı'nın eteklerinden bir yarı hayal gibi görünür. Dağlarla çevrilen göllerden pek azı Eğridir'in suyu kadar güzeldir. Göl, bir boğazla ikiye ayrılmıştır. Kasabanın ucundaki biri büyük biri küçük iki ada Eğridir Gölü'ne güzel bir manzara değeri katmıştır. Eğridir kasabası, bunun ucuna yapılmış olan eski kalenin içindedir. Evler sanki bir sürgün avından kaçıyormuş gibi üst üste gölün burun noktasına yığılmıştır. Suyu görmek için kasabanın dışına çıkmak gerekir. Eğridir'in bağları ise gölün bittiği yerden başlayıp dağların arasına doğru uzanır.

Bu metinleri içerik, tür ve üslup (dil ve anlatım özellikleri) açısından karşılaştırarak tespitlerinizi yazınız. (14 puan)

Öğrencilerin, metinleri içerik, tür ve üslup açısından karşılaştırarak tespitlerini yazmaları beklenmektedir.

Cevap:

İçerik:

1. metinde yazarın Yahya Kemal'le başından geçen bir olay, 2. metinde ise gezip görülen bir yerin özellikleri anlatılmıştır.

Tür:

1. metinde yazarın başından geçen bir olay anlatıldığı için metnin türü anı, 2. metin ise gezip görülen bir yerin özellikleri anlatıldığı için gezi yazısıdır. / İkisi de öğretici metindir.

Üslup:

- İki metin de bilgi vermek amacıyla kaleme alınmıştır.
- 1. metinde hikâye edici, 2. metinde ise betimleyici anlatım ağırlıktadır.
- İki metinde de öznel ifadeler yer verilmiştir.
- 2. metinde karşılaştırma ve benzetmeye yer verilirken 1. metinde yer verilmemiştir.
- Her iki metin de sade ve anlaşılır bir dille yazılmıştır.

4. Gün geçtikçe daha iyi anlıyorum: Türk entelektüeli, Türk aydını; Türk ülkesi denilen bu engin ve ıssız dünya içinde bir garip yalnız kişidir. Bir münzevi (topluluktan kaçan) mı? Hayır; bir acayip insan demeliyim. Öyle ya, bir insan tasavvur edin ki hangi ırktan, ne cinsten olduğu belli değildir. Kendi vatanı addettiği (saydığı) memleketin dibine doğru ilerledikçe, kendi kökünden uzaklaştığını hissediyor. Hissetmese bile etrafında ortaya çıkan boşluk, soğuk ve itici hava, ona her an kendi toprağından sökülmüş bir aykırı, bir acayip nebat (bitki) olduğunu bildiriyor. Her memleketin köylüsüyle okumuş yazmış arasında, aynı derin uçurum var mıdır? Bilmiyorum. Fakat okumuş bir İstanbul çocuğı ile bir Anadolu köylüsü arasındaki fark, bir Londralı İngilizle bir Pencaplı Hintli arasındaki farktan daha büyüktür. Bunu yazarken elim titriyor.

Kurtuluş Savaşı yıllarını anlatan bir romandan alınan bu parçadan hareketle dönemin toplum-aydın ilişkisi hakkında neler söylenebilir? (14 puan)

Öğrencilerden, Kurtuluş Savaşı yıllarını anlatan bir romandan alınan bu parçadan hareketle dönemin toplum-aydın ilişkisini tespit ederek yazmaları beklenmektedir.

Örnek cevaplar:

- Aydınların halktan kopuk olduğu söylenebilir.
- Aydınların halktan uzak yaşadığı, Anadolu'ya gitmediği için Türk köylüsünü tanımadığı söylenebilir.
- Aydınlar kendi kültürüne, kendi geleneklerine yabancılaşmıştır.

5. Genç adam az şekerli bir kahve istedi kahveciden, ihtiyar kahveci gözlüklerinin üstünden gence baktı. “Az şekerli kahve içecek beye bak!” dedi içinden. Genç adam, on yedi on sekiz yaşlarında gözüküyordu. Az şekerli kahve isterken tavrına fazla bir erkeklik, yerine yerleşmemiş bir yaşlılık oturmuştu. Kahve gelinceye kadar etrafına bakındı. Kimsenin kendine bakmadığını hissedince rahatladı. Derhâl, sabahleyin evinde çay içerken aldığı yaşın daha küçük hâlini alıverdi. Sert gözleri alışılmış hâline geri döndü. Çatık kaşları yayılıverdi.

Bu metinden hareketle gencin duygu ve düşünceleriyle ilgili çıkarımlarınızı metinden kanıtlar sunarak yazınız. (14 puan)

Öğrencilerden, hikâyedeki gencin duygu ve düşüncelerine dair çıkarımlarını yazmaları beklenmektedir.

Cevap:

Kendisini olduğundan büyük veya olgun göstermek amacıyla. Bu durumdan dolayı da kendisini gergin hissetmekte. Fakat başkalarının kendisiyle ilgilenmediğini görünce bu gerginliği sona ermiş ve rahatlamıştır.

6. • Güneş doğuyor dağların ardından yavaş yavaş
Karanlık kaplıyor cümle âlem dört bir yanı
- Senin sevgini yüreğimde duyduğum anda
Bizim için açtı bahçedeki kırmızı güller

Bu şiirlerdeki edebî sanatları bulunuz ve bu dizelerdeki kullanımlarını açıklayınız. (12 puan)

Şiirlerde tezat ve hüsnütalil sanatları olduğunu belirtip metindeki kullanımını açıklayan ifadeler doğru cevap kabul edilecektir.

Cevap:

Tezat/Zıtlık/Karşıtlık: Güneşin doğması dünyayı aydınlatması gerekirken her yeri karanlık kaplaması karşıt bir durumdur.

Hüsnütalil/Güzel nedene bağlama: Şair, güllerin açmasını gerçek nedeni dışında daha güzel ve hayalî bir nedene bağlamıştır.

7. “Zaman, müzik, güven, güzellik” kavramlarından birini seçiniz ve istediğiniz düşüncüyü geliştirme yollarını kullanarak en az beş cümlelik bir deneme yazınız. (20 puan)

Öğrencilerden, “Zaman, müzik, güven, güzellik” kavramlarından birini seçip istediği düşüncüyü geliştirme yollarını kullanarak en az beş cümlelik bir deneme yazmaları beklenmektedir.

Örnek cevap:

Zaman, hayatımızdaki en değerli şeylerden biridir. Geçen her dakika, bir daha geri getiremeyeceğimiz bir fırsattır. Bu yüzden de zamanımızı doğru değerlendirip hayatımızı ona göre şekillendirmeliyiz. Zamanın hızı, yaşadığımız duygulara göre değişir. Mutlu olduğumuzda zamanın nasıl geçtiğini fark etmeyiz ama sıkıntılı anlarımızda zaman çok yavaş geçiyormuş gibi hissederiz. Bu yüzden zaman sadece bir ölçü birimi değil, aynı zamanda hayatımızı doğrudan etkileyen bir kavramdır.

**SINAV BİTTİ.
CEVAPLARINIZI KONTROL EDİNİZ.**

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
2024-2025 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
II. DÖNEM I. YAZILI SINAVI (ÜLKE GENELİ ORTAK)
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
9. SINIF

**ÖĞLE
OTURUMU**

Adı ve Soyadı :
Sınıfı / Şubesi :
Öğrenci Numarası :

Aldığı Puan

ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE!

1. Bu soru kitapçığında 7 soru bulunmaktadır ve sınav süresi 40 dakikadır.
2. Cevaplarınızı, soruların altında boş bırakılan yerlere yazınız.
3. Sınav 100 tam puan üzerinden değerlendirilecektir. 1, 3, 4 ve 5. sorular 14 puan; 2 ve 6. sorular 12 puan, 7. soru 20 puan değerindedir.

1. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'de hızlı sosyoekonomik gelişmeler yaşanır. Bu dönem hikâyelerinde özellikle köy ve köylü, alt gelir grupları, köyden şehre göç etmiş insanların hayat mücadeleleri, sanayileşme ve bunun getirdiği sorunlar, sanayileşmeyle ortaya çıkan işçi sınıfı gibi konular işlenmeye başlar.

Bu bilgiden hareketle aşağıdaki metinlerden hangisinin 1940 (İkinci Dünya Savaşı) sonrasına ait olabileceğine dair düşüncelerinizi gerekçeleriyle birlikte yazınız. (14 puan)

1. Metin

Saat ikide, bir saatlik yemek paydosu verildi. Sami kömür ambarına indi. Ambar karanlıktı, rutubetliydi ve toprak serindi. İri bir maden kömürü parçasını başının altına alıp yorgun vücudunu toprağa bıraktı, hemen uyudu... Düdük sesleriyle uyandığı vakit, ustabaşılar çalışma vaktinin geldiğini duyuruyorlardı. Sami de kalktı. Kaburgaları rutubetten buz kesilmişti. Makinesine geldi.

2. Metin

Hisardakiler zayıflardan, bekçilerden, hastalardan, ihtiyar sipahilerden ibaretti. Hepsi yüz on üç kişiydi! Düşman, galiba öteki palangalardan çekiniyordu. Yoksa burasını bırakmaz, mutlaka almaya kalkardı. Biraz eğildi. Aşağıya baktı. İki üç asker beyaz koyunların arasında dolaşıyordu. Bir tanesi karşısına geçtiği iri bir koçu, başına dokundurarak kızdırıyor; tos vurduruyordu. Öbürleri, elleri silahlarında, bu oyunu seyreliyorlardı.

Öğrencilerin, 1. metnin 1940 sonrasına ait olduğunu gerekçesiyle yazdığı cevaplar doğru kabul edilecektir.

Cevap:

Öncülde 1940'tan sonra sanayileşmeyle ortaya çıkan işçi sınıfı gibi konular işlendiği belirtilmiştir.

1. metinde de kömür ambarında çalışan bir işçiden ve onun yaşadığı zorluklardan bahsedilmiştir. Bu nedenle 1. metin 1940 sonrasına aittir.

2. Bir yandan sevimli yağmurlar eler
Bir yandan koyunu kuzusu meler
Herkes bu mevsimde yaylayı diler
Bu mevsimi üç ay sürer yaylanın

Bu şiirin yapı unsurlarını (ölçü, nazım birimi, redif, kafiye türü ve düzeni) belirleyerek yazınız. (12 puan)

Öğrencilerden, şiirin yapı unsurlarını (ölçü, nazım birimi, redif, kafiye türü ve düzeni) belirleyerek yazmaları beklenmektedir.

Cevap:

Ölçü: 11'li hece ölçüsü

Nazım birimi: Dörtlük

Kafiye düzeni: "a-a-a-b" / Düz uyak

Kafiye türü/Redif: 1, 2 ve 3. dizelerde "-r" sesleri redif, "-le" sesleri tam kafiye.

3. **1. Metin**

Osman Bey, ufka dalıp gitmiştir.

— Hey Osmancık, neler düşünüyorsun?

Edebâli'dir bu.

Osman gülümsüyor... Mahzundur gülümseyişi çünkü Osman hiçbir şey düşünmemektedir ve birden-bire, bir şeyler, çok önemli ve çok güzel şeyler düşünmüş olmayı arzuluyor; ona ve kendisine anlatmak için. İçi elvermiyor "Hiç." demeye.

— Dünya ne kadar büyük, diyor. Ve Amuderya'yı Söğüt'e bağlayan yolu düşündüğünü söylüyor. "Bir o kadar da Amuderya'nın doğusu, Söğüt'ün batısı." diye ekledikten sonra pekiştiriyor:

— Dünya çok büyük!

Edebâli kayaya çıkmış, onun omuz başındaki bir oyuğa oturmuştur. Sesi yumuşaktır, sesi şefkatle gülümsemektedir:

— Dünyayı bize büyük gösteren bizim küçüklüğümüz, oğul. Hırslımız, sabırsızlığımız, bencilliğimiz.

2. Metin

Osman Bey, 1258 yılında dünyaya geldi. Babası Ertuğrul Gazi, annesi Halime Hatun'dur. 1281'de babasının yerine Kayıların başına geçerek bey olmuştur. Ahilerin önemli bir şahsiyeti olan Şeyh Edebâli'nin kızı ile evlenerek gücünü artırmıştır. Bundan sonra Bizans'a karşı genişleme politikası uygulayarak İnegöl, Karacahisar ve Yarhisar'ı ele geçirmiş ve 1299'da Bilecik'i alarak burayı beyliğin merkezi yapmıştır. Bu tarih Osmanlı Devleti'nin kuruluş tarihi olarak kabul edilmiştir. Osman Bey, beyliğini ilan ettikten sonra idaresi altındaki bölgeleri beş kısma ayırarak buraların yönetimini, güven-diği ve savaşlarda yararlılık gösteren kişilere vermiştir.

Bu metinleri içerik, tür ve üslup (dil ve anlatım özellikleri) açısından karşılaştırarak tespitlerinizi yazınız. (14 puan)

Öğrencilerden, metinleri içerik, tür ve üslup bakımından karşılaştırarak tespitlerini yazmaları beklenmektedir.

Cevap:

İçerik: İki metinde de Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman Bey'den söz edilmektedir.

Tür: 1. metin hikâye edici bir üslupla yazıldığı için edebî/anlatmaya bağlı metindir. 2. metin ise Osman Bey hakkında bilgi vermek amacıyla yazıldığı için öğretici/bilgilendirici metindir.

Üslup: 1. metinde öznel/mecazlı/edebî bir anlatım varken 2. metinde nesnel bir anlatım vardır.

İki metinde de dil sadedir.

1. metinde öyküleyici ve betimleyici, 2. metinde açıklayıcı anlatım hâkimdir.

1. metinde kurmaca bir üslup varken 2. metinde gerçekler olduğu gibi aktarılmıştır.

1. metin diyaloglardan oluşmuştur.

4. Büyükbabamın bir ayağı aksardı. Bir keresinde ondan, kendi ustası hakkında bir öykü anlatmasını istemişler. O da ustasının marangozhanede çalışırken nasıl dans ettiğini anlatmış. Büyükbabam öyküsünü anlatırken ayağa kalkmış ve ustasının nasıl dans ettiğini göstermiş. O anda ayağının aksadığını aklından çıkarmış. İşte bir öykü böyle anlatılmalıdır.

Bu metinden hareketle bir öykünün nasıl anlatılması gerektiğine dair çıkarımlarınızı yazınız. (14 puan)

Öğrencilerin, bir öykünün hissedilerek etkili biçimde anlatılması gerektiğini belirten ifadeleri doğru cevap olarak kabul edilecektir.

Örnek cevaplar:

- Bir öykü hissedilerek anlatılmalıdır.
- Öykü anlatılırken duygu ve düşünceler en etkili şekilde yansıtılmaya çalışılmalıdır.
- Bir öykü, dinleyicilerin ilgisini ve dikkatini çekecek şekilde anlatılmalıdır.
- Kişi, anlattığı öyküyü yaşayarak anlatmalıdır.

5. Bir çilingir dükkânı. İhtiyarlamış, ak sakallı, küçük yüzlü bir adam, mini mini halkaları ateşte ısıtıp zincir bağlıyordu. Gençten bir adam geldi. Elinde bir değnek vardı. Çilingire uzatıp “Bu değneğin ucuna beş on halka geçirilecek.” dedi. Bu genç adam, bağa gidip gelirken o değnekle eşeği düртеcekti.

İhtiyar çilingir anladı, ses çıkarmadı, duvardan üç beş halka alıp değneğe taktı. Ancak genç adam değneğin yan tarafına da bir halka taktırmak istiyordu. Çilingir “Olmaz, bunun usulü böyledir.” dedi. Delikanlı ısrar ediyordu.

— Canım sen tak, nene lazım...

— Takılmaz evladım... Ben kırk yıldır bu sanatı işlerim.

— Canım parasıyla değil mi sen takıver, ötesine karışma.

İhtiyar, bu söz üzerine değneği genç adamın elinden aldı; eski taktıklarını da sökerek iade etti.

Bu parçaya göre ihtiyar çilingirin nasıl bir düşünce yapısına sahip olduğunu metinden kanıtlar göstererek yazınız. (14 puan)

Öğrencilerin, ihtiyar çilingirin paradan ziyade mesleğinin ilkelerini ön planda tuttuğunu ifade eden yanıtları doğru kabul edilecektir.

Örnek cevaplar:

- Paradan ziyade mesleğinin ilkelerini ön planda tutmaktadır.
- Paraya önem vermeyen biridir.
- Bir işin usulüne uygun yapılması gerektiğini düşünmektedir.
- Mesleğinin ilkeleri doğrultusunda hareket etme düşüncesindedir.

Kanıtı:

Çilingir “Olmaz, bunun usulü böyledir.” dedi.

Takılmaz evladım, ben kırk yıldır bu sanatı işlerim.

İhtiyar, bu söz üzerine değneği genç adamın elinden aldı; eski taktıklarını da sökerek iade etti.

6. • Senden başkasını seven delidir,
Yüzün çiçeklerin en güzeldir,
• Nefes almazsa yaşayamaz mı insan
Göremez mi kapalıyken gözleri

Bu şiirlerdeki edebî sanatları bulunuz ve bu dizelerdeki kullanımlarını açıklayınız. (12 puan)

Şiirlerde teşbih ve tecahülûarif sanatları olduğunu belirtip metindeki kullanımını açıklayan ifadeler doğru cevap kabul edilecektir.

Cevap:

Teşbih/Benzetme: Şair, sevgilisinin yüzünün güzelliğini anlatmak için çiçeklere benzetmiştir.

Tecahülûarif/Bilmezlikten gelme: Şair, nefes almayan insanın yaşayamayacağını ve gözleri kapalı insanın göremeyeceğini bilmektedir ancak bu dizelerde bunları bilmiyormuş gibi bir tavır takınmaktadır.

7. “Geleneklerimiz, birlik ve beraberliğimizi sağlayan en önemli unsurdur.” sözünü, **istediğiniz düşünceyi geliştirme yollarını kullanarak en az beş cümleyle açıklayan bir paragraf yazınız. (20 puan)**

Öğrencilerden, “Geleneklerimiz, birlik ve beraberliğimizi sağlayan en önemli unsurdur.” sözünü, istediği düşünceyi geliştirme yollarını kullanarak en az beş cümleyle açıklayan bir paragraf yazmaları beklenmektedir.

Örnek cevap:

Gelenekler, yüzyıllar boyunca oluşmuş kültürel mirasımızdır. Kuşaktan kuşağa aktarılarak günümüzde varlığını devam ettirir. Tüm milletin ortak duygu ve düşünceleriyle oluştuğu için birlik ve beraberliği sağlar. Mesela bayramlarda insanlar birbirlerini ziyaret eder, küsler barışır, insanlar yüreklerinde aynı heyecanı duyar. Böylece gelenekler insanları birbirlerine yaklaştırır.

**SINAV BİTTİ.
CEVAPLARINIZI KONTROL EDİNİZ.**

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
2024-2025 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
II. DÖNEM I. YAZILI MAZERET SINAVI (ÜLKE GENELİ ORTAK)
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
9. SINIF

**SABAH
OTURUMU**

Adı ve Soyadı :
Sınıfı / Şubesi :
Öğrenci Numarası :

Aldığı Puan

ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE!

1. Bu soru kitapçığında 7 soru bulunmaktadır ve sınav süresi 40 dakikadır.
2. Cevaplarınızı, soruların altında boş bırakılan yerlere yazınız.
3. Sınav 100 tam puan üzerinden değerlendirilecektir. 1 ve 6. sorular 12 puan; 2, 3, 4 ve 5. sorular 14 puan, 7. soru 20 puan değerindedir.

1. Nice revnaklı şehirler görünür dünyada,
Lakin efsunlu güzellikleri sensin yaratan.
Yaşamıştır derim en hoş ve uzun rüyada
Sende çok yıl yaşayan, sende ölen, sende yatan.

**Bu şiirin yapı unsurlarını (nazım birimi, redif, kafiye türü ve düzeni) belirleyerek yazınız.
(12 puan)**

Öğrencilerden, şiirin yapı unsurlarını (nazım birimi, redif, kafiye türü ve düzeni) belirleyerek yazmaları beklenmektedir.

Cevap:

Nazım birimi: Dörtlük

Kafiye düzeni: "a-b-a-b" / Çapraz uyak

Redif/Kafiye türü: 1. ve 3. dizelerde "-da" sesleri redif, "-ya" sesleri" tam kafiye
2. ve 4. dizelerde "-an" sesleri redif, "-at" sesleri tam uyaktır.

2. Sınıfımıza Mazhar isminde kimseyle konuşmaya tenezzül etmeyen bir çocuk geldi. Büyük bir konakta oturduklarını duymuştum. Bir gün birkaç arkadaşımınla beraber Gülhane Parkı'nda bir at seyranı (gezisi) yapmak üzere onların konağının önünden geçiyorduk. Tam o sırada Mazhar, arkasında iki uşakla güzel bir at üzerinde giderken istihkar (hor gören) dolu bir nazarla (bakışla) bizi süzdü. Sonra "Ben de oraya gidiyorum fakat yalnız gitmek istiyorum." diyerek bize bu hakarete cevap verme fırsatı bırakmadan atını mahmuzladı. Hiddetinden boğuluyordum.

Bu parçadan hareketle, anlatılan dönemin özellikleriyle ilgili neler söylenebilir? (14 puan)

Öğrencilerden, parçada anlatılan dönemin toplumsal hayatını yansıtan unsurlarını belirleyerek yazmaları beklenmektedir.

Cevap:

Toplumsal hayatı yansıtan unsurlar: Konak hayatının olması, ulaşım aracı olarak atın kullanılması, at gezintilerinin yapılması, evlerde uşakların olması, parkların bulunması

3. Artan dijitalleşmeyle birlikte kişi, her yerde kendini var edebileceği çok güçlü bir araca sahip oldu. İnsanlar bir yandan ürettikleri içerikleri paylaşp bunlarla ilgili yorumlara cevap veriyor, bir yandan da kendisi bazı içeriklere müdahale edip yorum yapıyor. Dolayısıyla sanal dünya, bambaşka bir iletişimin doğmasına neden oluyor. Bu iletişim biçimi ise insanları yüz yüze iletişimden uzaklaştırıyor ve yerine sanal sosyal ortamları getiriyor. Dijital ortamda, kimse kendisiyle ilgili olumsuzlukları, çirkinlikleri, zayıflıkları paylaşmıyor. Kendisini ne iyi gösterecekse onu paylaşıyor. Bu sanal dünya içinde herkes çok güzel, herkes birer iyilik meleği. Bu dünyada herkes çok mutlu, herkes iyi yerlerde yiyip geziyor; hiç acı, kötülük, sorun yok.

Bu parçadan hareketle dijital ortamlardaki iletişimin insan davranışlarını nasıl etkilediğine dair çıkarımlarınızı yazınız. (14 puan)

Öğrencilerin, bu parçadan hareketle dijital ortamlardaki iletişimin insan davranışlarını nasıl etkilediğine dair çıkarımlarını yazmaları beklenmektedir.

Örnek cevaplar:

- Dijitalleşme insanlar arasındaki iletişim biçimini değiştiriyor. / İnsanları yüz yüze iletişimden uzaklaştırıyor.
- İnsanlar, kendi gibi değil olmadığı biri gibi davranmaya başlıyor. / İnsanlar olumsuz özelliklerini gizleyip olumlu yönlerini öne çıkarıyor. / İnsanlar gerçek duygu ve düşüncelerini göstermiyor.

4. Pencereleri açın, kapıları açın! Hava girsin! Akan rüzgâr. Bu odanın kokusunu, hayallerini, hatıralarını sürsün götürsün! Güneş girsin! Yağan ışık, köşelerin gölgelerini bozsun, silsin! Pencereler açıldı. Hava yürüdü. Güneş yürüdü. Hayaller, hatıralar, siyah düşünceler sürüldü, silindi. Ve ben de beraber... Fesim bükülmüş, boynum bükülmüş. Boyun bağım bükülmüş, belim bükülmüş. Ölü, küçük dalgalar gibi düzensiz, mavi, tümsek kaldırım taşları üstünde, batıp çıkan bir çürük sandal acziyle sallana sallana ilerlemek istiyordum, yürüdüm, yürüdüm. Sahile kadar geldim.

Bu metnin kahramanının duygu ve düşünceleriyle ilgili ne söylenebilir? Yazınız. (14 puan)

Öğrencilerden, metindeki kahramanın duygu ve düşüncelerini tespit ederek yazmaları beklenmektedir.

Cevap:

- İçinde bulunduğu ruh hâlinde kurtulmak istemektedir.
- Eskiye dair hayal ve hatıralarını unutmak istemektedir. / Geçmiş unutmak istemektedir.
- Kendisini hayatın akışına bırakma düşüncesi hâkimdir.
- Yaşadığı şeylerin ağırlığı altında çöktüğünü hissetmektedir. / Kendisini güçsüz hissetmektedir.

5. 1. Metin

O sabah, ana mektebinin bahçesinde fevkalade bir telaş ve canlılık vardı. Talebe Bayramı günüydü. İlk ve orta mektepler, kabile kabile marşlar söyleyerek sokaklardan geçiyor; şehrin uzak mesire alanlarına dağılıyorlardı. En ihtiyar talebesi altı yaşında olan bu ana mektebinin o kadar uzaklara götürülmesine imkân yoktu. Onlar bayramlarını, kendi minimini ve paytak adımlarıyla yirmi dakika çeken bir dere kenarında yapacaklardı. Hazırlık dehşetti. Bahçe, renk renk elbiselerle çiçek bahçesine dönmüştü. Erkek çocuklar yeni potinlerini (bir tür ayakkabı) siliyorlar, kızlar birbirlerinin saçlarını düzeltiyorlar, çözülmüş kuşaklarını bağlıyorlar, düğmelerini ilikliyorlardı.

2. Metin

Evin küçük bahçesinde duvara yakın bir büyük ağaç, temmuzun o ateşli güneşi İstanbul'un bu cihazlarını (taraf) takat-sûz (hâlsiz) bir hararet içinde bıraktığı zaman, yapraklarının arasına gizlenmiş serin bir rüzgâr neşretmeğe (dağıtmaya) başlayarak o evin, o mahallenin bir büyük yeşil yelpazesi gibi havayı tecdit (yeniler) ve tehziz (hareket) ederdi. Hiçbir kimsenin geçmediği, hiçbir sadanın (sesin) işitilmediği harekât-ı insaniyenin (insan hareketliliğinin) nadiren görüldüğü bu evde, bu تنها sokakta izhar-ı hayat eden (hayat gösteren) bir yalnız ağaçtı... Bahar gelince çiçeklerle donanır, yazın yapraklarıyla tezeyyün eder (süslenir).

Bu metinleri içerik ve üslup (dil ve anlatım özellikleri) bakımından karşılaştırarak tespitlerinizi yazınız. (14 puan)

Öğrencilerden, metinleri içerik ve üslup bakımından karşılaştırarak tespitlerini yazmaları beklenmektedir.

Cevap:

İçerik: 1. metinde bir Talebe Bayramı günü yaşananlar, 2. metinde ise bir yerin yaz mevsimindeki durumu anlatılmıştır.

Üslup:

- 1. metnin dili sadedir/açık ve anlaşılırdır. 2. metnin dili ağırdır/Arapça ve Farsça sözcükler kullanılmıştır.
- İki metinde de betimleyici anlatıma başvurulmuştur. / Niteleyici sözlerden yararlanılmıştır.
- 1. metinde karşılaştırmaya, 2. metinde benzetmeye yer verilmiştir.
- İki metinde de öznel ifadeler yer verilmiştir. / Mecazlı, edebî bir anlatım vardır.

6. • Zaman artık kristal bir nehirdir o beldede
Donmuş bir buz parçasıdır hayat
- Rengârenk şapkalar dolaşır kaldırımlarda
Kimi mutlu, kimi miskin miskin

Bu şiirlerdeki edebî sanatları bulunuz ve bu dizelerdeki kullanımlarını açıklayınız. (12 puan)

Şiirlerde teşbih ve mecazımürsel sanatları olduğunu belirtip metindeki kullanımını açıklayan ifadeler doğru cevap kabul edilecektir.

Cevap:

Teşbih/Benzetme: Şair, zamanı kristal bir nehre ve hayatı donmuş bir buz parçasına benzetmiştir.

Mecazımürsel/Ad aktarması: Şair, bu dizelerde “şapka” sözcüğünü benzetme amacı gütmekten “insan” yerine kullanmıştır.

7. “Tüm sanatlar kardeştir, hepsi de ötekilerin ışığı altında ilerler.” sözünü, istediğiniz düşüncüyü geliştirme yollarını kullanarak en az beş cümleyle açıklayınız. (20 puan)

Öğrencilerden, “Tüm sanatlar kardeştir, hepsi de ötekilerin ışığı altında ilerler.” sözünü, istediği düşüncüyü geliştirme yollarını kullanarak en az beş cümleyle açıklayan bir paragraf yazmaları beklenmektedir.

Örnek cevap:

Sanatın farklı dalları birbirinden bağımsız değildir, her biri diğerine ilham verir ve onu şekillendirir. Örneğin, bir resmin renkleri bazen bir şiirin duygularını çağırıştırabilir ya da bir şarkıdaki melodi, bir romanın atmosferine benzer duygular uyandırabilir. Bu şekilde, sanatın bir dalı, diğerini daha derinlemesine anlamamıza yardımcı olabilir. Sonuç olarak tüm sanatlar birbirine bağlıdır ve her biri, diğerlerinin gelişimine katkı sağlar. Bu sayede sanat dünyası, kendini sürekli farklı bakış açılarıyla zenginleştirir.

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
2024-2025 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
II. DÖNEM I. YAZILI SINAVI (ÜLKE GENELİ ORTAK)
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
9. SINIF

**SABAH
OTURUMU**

Adı ve Soyadı :
Sınıfı / Şubesi :
Öğrenci Numarası :

Aldığı Puan

ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE!

1. Bu soru kitapçığında 7 soru bulunmaktadır ve sınav süresi 40 dakikadır.
2. Cevaplarınızı, soruların altında boş bırakılan yerlere yazınız.
3. Sınav 100 tam puan üzerinden değerlendirilecektir. 1 ve 5. sorular 12 puan; 2, 3, 4 ve 6. sorular 14 puan, 7. soru 20 puan değerindedir.

1. Dostum âlem seninçün ger olur düşmen bana
Gam değil zira yetersin dost ancak sen bana
Aşka saldı ben beni pend almayıp bir dosttan
Hiç düşmen eylemez anı kim ettim ben bana

**Bu şiirin yapı unsurlarını (nazım birimi, redif, kafiye türü ve düzeni) belirleyerek yazınız.
(12 puan)**

Öğrencilerden, şiirin yapı unsurlarını (nazım birimi, redif, kafiye türü ve düzeni) belirleyerek yazmaları beklenmektedir.

Cevap:

Nazım birimi: Beyit

Kafiye düzeni: "a-a / b-a"

Kafiye türü/Redif: 1, 2 ve 3. dizelerde "bana" sözcükleri redif; "-en" sesleri tam kafiye.

2. Picasso'nun "hat sanatı"nın etkisi altında kaldığını söylemek hoşumuza gitse bile, Picasso'nun herhangi bir İslami niyet taşımadığını bilirsek onun, söz konusu hatları sadece bir malzeme olarak kullandığını anlarız. Başka biçimde söylersek Picasso'nun o resimleri İslami hat sanatına ne kadar benziyor olursa olsun, o resimlerle bir İslam sanatı meydana getirilmiş olmamaktadır. O resimler; kullanılan malzemelerin cinsi, mahiyeti ne olursa olsun Batı kültürünün temsil ettiği bir algılamının, bir kavrayışın yansımalarıdır. Picasso yaptığı resimlerle, İslami hatları, mensup olduğu kültürün perspektifinden nasıl gördüğünü, o hatları nasıl kullanabildiğini göstermiş oldu, o kadar.

Bu metnin yazarının savunduğu düşünce nedir? Yazınız. (14 puan)

Öğrencilerin, "Bir sanatçının, eserinde başka bir kültüre ait unsurları kullanması eserini, malzemesini aldığı kültürün sanat anlayışıyla meydana getirdiği anlamına gelmez." düşüncesi doğrultusunda yazdığı ifadeler doğru cevap olarak kabul edilecektir.

Örnek cevaplar:

- Bir sanatçının, eserinde başka bir kültüre ait unsurları kullanması eserini, malzemesini aldığı kültürün sanat anlayışıyla meydana getirdiği anlamına gelmez.
- Bir sanatçı hangi kültüre ait malzemeyi kullanmış olursa olsun kendi kültürüne ait sanat anlayışını yansıtır.
- Sanatçı hangi kültüre ait malzemeyi kullanırsa kullansın kendi kültürünün perspektifine göre eser verir.

3. 1. Metin

Hurûşı gûş-ı mâhi eylemiş ker
Hücûmından sararmış tal'at-ı hûr
Meger gökden iner ol nîl-i fercâm
Anunçün olmış ana Gökdere nâm
İki şakkeyleyüp ol nehr şehri
İldüpdür behresi sîrâb dehri
O cûy Dicle'dür san Bursa Bagdâd
Konulsa n'ola burc-ı evliyâ ad
Teferrücgâhdur erbâb-ı ıyşa
Hevâ vü âbı cân-perver hemîşe

2. Metin

Bursa'da bir eski cami avlusu,
Küçük şadırvanda şakırdayan su;
Orhan zamanından kalma bir duvar...
Onunla bir yaşta ihtiyar çınar
Eliyor dört yana sakın bir gün.
Bir rüyadan arta kalmanın hüznü
İçinde gülüyor bana derinden.
Yüzlerce çeşmenin serinliğinden,
Ovanın yeşili, göğün mavisi
Ve mimarîlerin en ilahisi.

Bu şiirleri içerik ve üslup (dil ve anlatım özellikleri) bakımından karşılaştırarak tespitlerinizi yazınız. (14 puan)

Öğrencilerden, şiirleri içerik ve üslup bakımından karşılaştırarak tespitlerini yazmaları beklenmektedir.

Cevap:

İçerik: Her iki metinde de Bursa'nın güzellikleri anlatılmaktadır. / 1. metin Bursa'daki Gökdere Nehri'nin, 2. metin Bursa şehrinin güzelliklerinden bahsetmektedir.

Üslup: 1. metinde dil daha ağırdır. / 1. metinde anlaşılması daha zor bir dil kullanılmıştır.

Her iki metinde de betimlemelere yer verilmiştir.

Her iki metinde de imgelere dayalı bir anlatım vardır.

4. Bayram günü, babam da Dolmabahçe Sarayı'ndaki merasimden sonra, Haminne'nin elini öpmeye geldi. İnce, sarışın, yakışıklı bir insan. Üzerindeki üniforma, nişanlar, setresinin (düz yakalı, önü ilikli bir tür ceket) önündeki sırma işlemleri, belindeki kılıç ve parlak iskarpinleri (bir çeşit ayakkabı) ona çok yakışmıştı. Bize kırmızı atlas keseden bir hayli çil para dağıttı. Ondan sonra, mahallenin ihtiyar hanımlarının ellerini öpmeye biz de gittik. Mahallenin gençleri Haminne'nin elini öpüyor, Haminne de onlara bir mendil, bir boyun bağı veyahut bir Frenk gömleği hediye ediyor. Komşu hanımlar da bize şeker ikram ettikleri zaman birer de mendil hediye ediyorlardı. Aynı gün babamın seyisi geldi, beni atının önüne alarak Saray'a götürdü.

Bu parçadan hareketle, anlatılan dönemin özellikleriyle ilgili neler söylenebilir? Yazınız. (14 puan)

Öğrencilerden, parçadan hareketle dönemin maddi ve manevi kültürel özelliklerini, toplumsal olaylarını belirleyerek yazmaları beklenmektedir.

Cevap:

Bayram kutlamaları yapılmaktadır.
 Bayramda sarayda tören düzenlenmektedir.
 El öpme geleneği vardır.
 Askerler törene üniforma ve kılıçla katılmaktadır.
 Bayram harçlığı verilmektedir.
 Mahalledeki herkesle bayramlaşmaktadır.
 Bayramlaşmada el öpenlere bayram hediyesi verilmektedir.
 Ulaşım aracı attır.

5. Siyah kanadlarını batıya açtı kuşlar
 Benden sana haberdır bu çığlıklar, uçuşlar.
Dereler ardın sıra akmağa koyulmuşlar,
Arıyor batan güneş seni dağlar ardında

(Metnin orijinal yazım ve noktalamasına uyulmuştur.)

Bu şiirin altı çizili dizelerindeki edebî sanatları bulunuz ve bu dizelerdeki kullanımlarını açıklayınız. (12 puan)

Altı çizili dizelerde hüsnütalil ve teşhis sanatları olduğunu belirtip metindeki kullanımını açıklayan ifadeler doğru cevap kabul edilecektir.

Cevap:

Hüsnütalil/Güzel nedene bağlama: Günlük hayatta derelerin akmasını ve güneşin batmasını gerçek nedeni dışında daha güzel ve hayalî bir nedene bağlamıştır.
 Teşhis/Kişileştirme: Derelerin bir kişinin ardı sıra akmaya başlaması ve güneşin birini arıyor olması insana ait bir özellik olduğu için kişileştirme sanatı yapılmıştır.

6. Felsefe öğretmen vekilliğine atandığını bildiren Bakanlık yazısını katlayıp cebine koydu, kalktı. Yazın sıcak günlerinin yalnız olana büsbütün dokunan تنها Beyoğlu akşamı. Cadde üstündeki lokantalar-
dan birine oturup bir şeyler yedi, yemedi, kendini sokakta buldu. Başka günlere benzemediği, böyle
olduğu için de her zaman anımsanacak günlerde, gene başka günlerde yapılan şeylere benzemeyen,
her zaman da anımsanacak şeyler yapmak isteyip de hiçbir şey yapamamak ne berbat bir boşluk
duygusuna sürüklüyordu insanı. Bir arkadaşın gidip kapısını mı çalmalı? (...) Yeniden bir sinemaya
girip uyuklamaya mı çalışmalı? Ama bunların hepsi, bir kentte son akşamını yaşadığını daha derin-
den duymasından başka bir şeye yaramayacak.

**Bu hikâyedeki karakterin duygu ve düşüncelerine dair en az iki çıkarımınızı metinden kanıtlar
göstererek yazınız. (14 puan)**

Öğrencilerden, hikâyedeki karakterin duygu ve düşüncelerine dair en az iki çıkarımını metinden ka-
nıtlar göstererek yazmaları beklenmektedir.

Cevap:

Karmaşık duygular içerisindedir.

Kanıtı: Metnin genelinde kahramanın kentten ayrılacak olmasının verdiği kararsızlık, boşluk ve yal-
nızlık duygusu

Ne yapacağına karar verememektedir. / Ne yapacağını bilememektedir.

Kanıtı: Bir arkadaşın gidip kapısını mı çalmalı? (...) Yeniden bir sinemaya girip uyuklamaya mı çalış-
malı? / Cadde üstündeki lokantalardan birine oturup bir şeyler yedi, yemedi, kendini sokakta buldu.

Kentten ayrılacak olması nedeniyle boşluk duygusu yaşamaktadır.

Kanıtı: "... anımsanacak şeyler yapmak isteyip de hiçbir şey yapamamak ne berbat bir boşluk duygu-
suna sürüklüyordu insanı."

Yalnızlık hissetmektedir.

Kanıtı: Yazın sıcak günlerinin yalnız olana büsbütün dokunan تنها Beyoğlu akşamı.

7. Gezip gördüğünüz bir yerle ilgili izlenimlerinizi, istediğiniz düşünceyi geliştirme yollarını kulla-
narak en az beş cümleyle yazınız. (20 puan)

Öğrencilerden, gezip gördüğü bir yerle ilgili izlenimlerini, istediği düşünceyi geliştirme yollarını kulla-
narak en az beş cümleyle ifade etmeleri beklenmektedir.

Örnek cevap:

Helsinki'yi dolaşıyoruz. Burası bir şehir değil, bir çiçek bahçesi... Evler, oteller, lokantalar, dükkânlar
hep bir yeşil içinde. Ağaçların altında, yol kenarında beyaz boyalı kanepeler, koltuklar var. (...) Tramvaya bindik, biletçiler kadındı. Lacivert kostümler giyinmişler, başlarında kasketleri var. Tramvay
bizi uzak yollardan dolaştırdı; Helsinki'nin arka mahallelerinden geçtik. Oraları da düzgün ve temizdi.

**SINAV BİTTİ.
CEVAPLARINIZI KONTROL EDİNİZ.**